

**R.P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, É Societate Iesv, Jn
Collegio Romano Eivsdem Societatis Olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtaiones
Scholasticae, & Morales, De virtute, & ...**

Lugo, Juan de

Lvgdvni, 1666

Sect. I. An possit absolui infirmus, qui vnum solum peccatum dicere potuit:
& quid, si dixit solùm peccatum in communi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82358](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82358)

eius prosecutione: ergo malitia, quæ apparet in furto, retrahit in actu primo ab occisione: ergo reddit magis liberam ipsam occisionem. Respondetur distinguendo antecedens: quando illud ipsum, quod affert maiorem malitiam, non amatur, nec impellit concedo: propterea contingit in voto: quod quidem non impellit, ad fornicationem: quando verò id, quod affert novam malitiam, impellit, & mouet ad amorem, nego: propterea contingit in casu nostro; nam furtum, quod affert illam novam malitiam, illud ipsum est, quod mouet, & impellit ad occidendum vel aliter, (& in idem recidit) distinguere potest idem antecedens: sed plus retrahitur voluntas, quam si finis non afferret malitiam, concedo: quam si finis non moueret, nego. Est itaque magis libera occisio propter furtum malum, quam si furtum esset bonum: non est tamen magis libera quam si furtum non amaretur, quia furtum impellit ad occisionem: & licet malitia furti aliquantulum retrahat, multo magis impellit amor lucris illius ad occisionem; atque adeo omnibus pensatis, volitio occisionis magis decesscit in libertate ex fine furandi proposito, quam crescat ex eo, quod malitia furti possit retrahere ab occidendo.

DISPUTATIO XVII.

De integritate, & confessione sufficienti in casu necessitatis.

SECT. I. An possit absolui infirmus, qui vnum solum peccatum dicere potuit; & qui, si dixit solum peccatum in Communi?

SECT. II. An qui nullum peccatum dixit, sed exhibuit doloris, & contritionis signa, possit absolui?

SECT. III. Virum qui confessionem non petiit, nec dedit signum penitentiae, possit aliquando sacramentaliter absolui?

SECT. IV. Virum qui absente Confessario petiit confessionem, & ostendit penitentiae signa, possit ab illo post ea superveniente absolui quando iam est sensibus destitutus?

SECT. V. Explicantur aliquot dubia circa præcedentem doctrinam.

DIXIMVS de integritate confessionis per se requisita: nunc dicendum de ea, quæ per accidens sufficit propter necessitatem: quæ quæstio potissimum locum habet in moribundo, qui propter vim morbi non potest omnia, vel etiam vllum peccatum explicare. De quo aliqua solent dubitari: incipimus à facillioribus, ut postea ad difficiliora veniamus.

SECTIO I.

An possit absolui infirmus, qui vnum solum peccatum dicere potuit; & quid si dixit solum peccatum in communi?

Errum est apud omnes, quando periculum imminet, ne infirmus ante absolutionem moriatur, sufficere, quod dixerit vnum peccatum, ut Possit absolui, licet Victoria relectione de confessione,

num. 164. dixerit, quod de hoc poterat dubitari; omnes tamen id concedunt. Videatur Suarez *disputatione 23. sectione 1.* Valquez *questione 91. articulo 2. dub. 1. n. 1.* & alij, quos affert Henriquez libro 5. c. 22. n. 3. & Bonacina *disput. 5. de Sacramentis quest. 5. sect. 2. p. 2. §. 4. diff. 4. n. 17.* Aduertendum, tamen est cum Suariorum, & aliorum, in prædicto casu debere penitentem confiteri primo loco materiam necessariam, scilicet mortale aliquod non confessum; debere item, si tempus superest post absolutionem acceptam, proseguere confessionem, & confiteri alia peccata; denique necessitatem hanc posse occurrere non solum causa penitentis; sed etiam ipsius Confessarii, ut si non possit absque periculo audire totam confessionem, v.g. tempore belli, aut propter morbi contagium, propter quod periculum tempore pestis posset, auditis paucis peccatis, facere, quod se accuset penitens de aliis in genere, & cum absolueret, ac discedere ut notat Coninch. *disp. 7. n. 73.* Ratio omnium est, quod integritas formalis confessionis solum exigit, quod dicantur ea peccata quæ dici possunt; quare sicut non est contra integritatem, quod omittantur aliqua propter naturalem obliuionem, vel propter aliud damnum quod ex confessione eorum timetur; sic nec erit, quod omittantur propter impotentiam illam moralem. Vnde aliqui dicunt, idem procedere, quando infirmus nimis fatigatur in explicatione peccatorum. Henriquez *ubi supra in glossa littera L.* & Bonacina num. 9.

Circa hoc dubitari potest primum, Si Sacerdos postquam cepit audire confessionem, morbo corripitur, & timeat, se morituum ante finem confessionis, an possit statim absolutionem dare. Soto *in 4. dist. 18. q. 2. art. 1.* absolute affirmat. P. Suarez in præfati *disp. 23. sect. 1. in principio* reigit hunc casum, sed addidit limitationem, scilicet, quando mors ipsius sacerdotis imminet, & non est alius Minister, quam etiam addidit Valquez *quest. 91. art. 2. dub. 2.* quibus verbis innuit, non posse absolueret, quando penitens potest recurrere commodè ad alium Confessarium, cui omnia peccata integre confiteatur; quod etiam alij Theologi dixerunt alioquin absque iusta causa, aut necessitate dimidiaretur confessio.

Aliis tamen videtur, etiam si sit alius Minister, apud quem confessio integra fieri possit, Sacerdotem illum posse absolueret directe ab illis, quæ audiuit, quia semper adest iusta causa dimidiandi confessionem, nempe ne penitens cogatur illa peccata, quæ iam confessus erat apud legitimum iudicem, iterum apud alium confiteri, ex ipsa enim confessione acquisiuit ius ad absolutionem, quo iure non debet Confessarius illum fraudare. Et quidem Auctores illi qui dixerunt, posse communiter superiorem audire penitentem, quoad reseruatam, eumque absolueret, & postea remittere pro aliis ad inferiorem, & hoc propter occupationes, quas superior habet; consequenter deberent concedere in nostro casu, posse Sacerdotem absolueret ab iis, quæ audiuit, cum maior sit causa ex parte ipsius Confessarii. Cæterum quia illi Auctores communiter, licet minus consequenter, dicunt, penitentem absolutum à superiore à solis reseruat debere postea integram confessionem facere apud inferiorem de reseruat, & non reseruat; ideo non possumus illos Auctores pro hac sententia afferre.

Existimo itaque, quando alius Minister non est, vel timetur, quod penitens diu carebit hoc sacramento, posse Sacerdotem ab iis, quæ iam audiuit, absolueret, quia illa est causa legitima, faciendi confessionem non materialiter integram. Quando tamè commodè possit penitens ad alium recurrere, cui integrè

integrè confiteatur, non videtur sufficiens causa dimidiandi confessionem. Hoc videtur esse iuxta communem sensum Theologorum; nam in illo casu, quando habens casus referuatos adit prius superiorem, ij, qui dicunt, posse superiorem audire sola referuata, & absolueri ab illis; addunt tamen debere postea confessionem integram fieri de omnibus apud aliud Confessarium: illi verò, qui dicunt, non debere pœnitentem iterum inferiori confiteri peccatum referuatum, à quo solo fuit per superiorem absolutus, dicunt tamen, non esse causam sufficientem illud onus confitendi bis idem peccatum, vt superior possit dimidiata confessione ab illo solo absolueri; sed audito illo, si non potest audire alia, debere auferre referuationem, & remittere ad alium confessarium, cui integrè confiteatur, vt cum Suariorum *infra disp. 31. sect. 1. communiter docent Recentiores*. Non existimatur ergo causa sufficiens dimidiandi confessionem illud solum onus confitendi eadem peccata apud alium.

Secundò, quia hoc esse videtur iuxta communem usum, si enim accedat ad me pœnitens, ac dicto vno, vel duplici peccato ego aduertam, me illius idioma capere non posse, non debeo illum à duobus peccatis, quæ dixit, absolueri, si adest alius confessarius illius lingue gnarus, cui possit statim integrè confiteri. Item si pœnitens dictis multis peccatis non referuatis, dicat postea vnum referuatum; non debeo ego à non referuatis absolueri, ne iterum cogatur ea confiteri, sed debeo mittere ad superiorem, vel ad habentem facultatem, à quo possit integrè absolui; ergo illud onus solum confitendi iterum eadem peccata non est sufficiens de se ad dimidiandam confessionem. Ratio autem esse potest, quia sicut si confessarius audiat totà confessione moretur ante datam absolutionem, debet iterum pœnitens totam confessionem repetere apud alium, huic enim periculo se exposuit, dum cepit huic confiteri: sic si casu aliquo impotens fiat audiendi integram: nam huic etiam periculo se exposuit, quod prouenire potest ex casibus fortuitis. Quibus non debuit prouidere institutio sacramenti cum præiudicio integritatis confessionis.

Secundò, circa hoc ipsum dubitari potest, quando Sacerdos cepit audire confessionem ægroti, & condixit perficiendam die sequenti, tunc autem inuenit eum sensibus destitutum, an possit eum absolueri. Affirmatiuè respondent Ioannes Chapeavilla tract. de modo ministr. sacramenta tempore pestis, cap. 3. quest. 13. Zambranus de cast. tempore mortis, cap. 4. dub. 2. sect. 7. num. 41. Diana 2. tom. tractat. 3. de absolutione moribundi, resolut. 6. dummodo non constet, mutasse voluntatem pœnitendi; & certè hæc mutatio non potest, facillè præsumi in illo articulo: imò neque si sanus inceperat confessionem generalem perficiendam die sequenti, quo repente inuenitur sensibus destitutus. Vnde consoli aliquando absolui quendam Canonicum moribundum, qui ante morbum confessus fuerat cuidam Parocho, qui dubitauerat, an capax esset absolutionis propter amentiam, quam pari solebat: consului tamen vt idem Parochus virtute illius confessionis; de cuius valore dubium habebat, eum absolueret sub conditione; quia & propter amentiam, & propter tempus breue interceptum poterat præsumi perseverare moraliter eadem voluntas obtinendi absolutionem, quam Parochus dicebat se noluisse in confessione impendere.

Maior est difficultas; quando pœnitens nullum peccatum in particulari confitetur, sed solum in genere dicendo, se multa peccata commissis-

se, & postea sensibus destitutus est, an possit virtute illius confessionis absolui. Negant plures, Soto, Canus, Abulensis, Ledesma, Nauarrus, apud Valquez in præfati quæstione 91. articulo 2. dub. 1. numer. 2. Conradus, Medina, Nugnus, Alvarez, Coquetius, Auila, Grassius, Pedraza, Angles, apud Dianam dicto tractat. de absolutione moribundi, resolutione 1. Horum tamen aliqui concedunt, posse absolui, si peccatum dixit in genere sobalterno, licet in specie infima, vt si confessus est fornicationem. Alij dicunt posse absolui, si dixit, se moraliter peccasse, quia iam explicat in particulari aliquid, quod possit dirigere ad aliquod iudicium faciendum.

Contraria sententia affirmatiua communis iam est, quam tenent Antoninus, Ioannes Medina, Corduba, Angelus, Richardus, quos referunt, & sequuntur Valquez, ubi supra, numer. 3. & Suarez disputat. 23. sect. 1. Salas in 1. 2. tractat. 8. disputat. unica, sect. 5. num. 16. Torrianus de Pœnitentia, quest. 9. disputat. 30. dub. 2. Coninch disputat. 7. dub. 10. numer. 97. & alij innumeri recentiores, quos refert, & sequitur Diana dicta resolutione 1. quibus addi possunt Driedo de captiuit. tractat. 2. cap. 4. Corduba item quæstione 39. de indulgent. part. 2. Fauet item S. Thomas in 4. disputat. 21. quest. 2. art. 1. ad 1. quatenus dicit, confessionem generalem posse aliquando esse sacramentalem. Denique habetur iam in Rituali Romano Pauli Quinti, vt infra videbimus.

Fundamentum primum huius sententiæ desumitur ex decretis Conciliorum, & Pontificum, quæ tamen commodius referemus postea sect. 4. Nam si dicunt, absolvendum esse eum, qui petit confessionem, à fortiori absolvendus erit, qui dixit peccatum in communi.

Secundò probatur ratione manifesta: quia integritas confessionis, quoad species, numerum, & circumstantias, non est ita necessaria, vt iustis de causis non possit sæpe omitti, vt vidimus: vnde propter periculum, quod timetur, taceri potest species peccati, & propter obliuionem, ignorantiam, &c. ergo à fortiori propter impotentiam, qualis interuenit in casu nostro, in quo pœnitens explicat suum peccatum, quantum potest, & per consequens facit confessionem non materialiter, sed formaliter integram: nam sicut est necessarium explicare speciem peccati, sic necessarium est dicere omnia, & singula peccata, nec aliter de vna, quam de alia necessitate loquitur Trident. sess. 14. num. 5. & canone 7. Ergo sicut potest stare valor sacramenti non explicatis omnibus peccatis, maximè quando ob impotentiam non explicantur; sic poterit validum esse sacramentum, licet ob impotentiam non explicetur species peccati in particulari.

Confirmatur eadem ratio; quia confessio peccati in genere potest esse materia necessaria huius sacramenti; ergo, & potest esse materia sufficiens. Antecedens constat in eo, qui recordatur se peccasse mortaliter, & oblitus est omnino speciei illius peccati: debet enim illud in genere confiteri, prout est in conscientia sua: item si recordetur se peccasse, & oblitus sit speciei, & gravitatis, ita vt nesciat, mortalitèr, an venialitèr, debet hoc ipsum dubium confiteri. Ergo peccatum in genere est materia necessaria confessionis; ergo est sufficiens quod attinet ad valorem. Probatür consequentia; quia nihil debemus in confessione confiteri, nisi in ordine ad absolutionem: si ergo debemus confiteri peccatum illud

6.
Quid, si die
sequenti in-
uenit pœni-
tentem sensu-
bus destitutum.

7.

illud in genere, illud erit capax absolutionis. Item potest contingere, quod moribundus non habeat aliam materiam necessariam confitendam, nisi peccatum mortale certum, vel dubium in genere, cuius speciei non recordatur: & tamen illam tenetur confiteri: ergo illa materia est capax absolutionis sacramentalis: ad quid enim debet illam confiteri, nisi ut remissionem ab Ecclesia consequatur.

11. Pro parte negativa obicitur primò: Quia materia huius Sacramenti debet esse confessio; illa autem non est confessio: nullam enim dat notitiam novam Confessario de statu penitentis cum solum manifestet esse peccatorem in genere; quod quidem iam sciebat Confessarius, cum omnes simus peccatores. Respondeo, illam esse confessionem, de cuius ratione solum quod sit accusatio: non est autem de ratione accusantis, nec accusante, tunc autem tenetur. Est ergo de ratione accusationis, quod ex se deferat aliquam notitiam delicti, siue eam iam haberet iudex, siue non haberet, & petat remedium, implorando iudicis officium: quando enim Dæmon Homines apud Deum accusat, non dat Deo notitiam, quam iam non haberet, & tamen dicitur propriè accusare, quia implorat officium Dei in puniendis peccatoribus.

12. Obicitur secundo: Quia hoc Sacramentum est iudicium: iudex autem non potest prudenter iudicare, nisi cognita causa in particulari, & inde Tridentinum probat necessitatem explicandi speciem peccatorum, quia Confessarius est iudex. Respondeo, hoc argumentum probaret, non esse validam absolutionem etiam si dicatur unum peccatum mortale solum in particulari, & alia propter impotentiam non dicantur; quia in Tridentino ex eadem ratione iudicij colligitur necessitas confitendi omnia, & singula peccata: omnes ergo debemus dicere, hoc iudicium per se loquendo, & ut debito, & exacto modo fiat, exigere notitiam de speciebus, & de numero omnium peccatorum: quando verò ea notitia haberi non potest, sufficere notitiam completam, & tunc iudicium etiam incompletè exerceri, directè iudicando solum de illo peccato, & sub ea ratione, sub qua manifestatur, itaque Sacerdos iudicat de illo solo peccato quod audit: non de aliis, & ab illo solo directè absoluit; & in casu nostro iudicat solum de peccato in genere, & ab illo sub ea ratione absoluit. Ad iudicandum autem de hoc solo peccato, & sub hac solum ratione sufficit hæc sola notitia, ut constat. Vide aliam solutionem apud Vasquez *illo dub. 1. num. 36. & 37.*

13. Sed contra hoc potest esse tertia obiectio, quæ meo iudicio, est potissimum argumentum illius sententiae, quia absolutio sacramentalis debet ad aliquid directè terminari: in casu autem nostro nihil potius directè remitteretur per illam absolutionem: nam id quod directè remittitur: non debet iterum ex necessitate subici clauibus: ille autem infirmus deberet postea omnia peccata distinctè confiteri: nullum ergo ex illis directè fuit per claus remissum: ergo nullius confessio suscepit directè formam absolutionis.

14. Solutionem huius argumenti remissimus ad hunc locum *disp. præced. sect. 14.* ad quod Suarez (ut ibi dixi) solum dicit, absolutionem tunc terminari directè ad peccatum secundum rationem communem, in qua convenit cum aliis. Hoc ta-

men ipsum difficile apparet; nam ratio communis, vel est aggregatum confusum ex omnibus inferioribus, vel certè est aliqua pars metaphysica illius peccati: neutrum autem videtur terminare absolutionem, non quidem aggregatum confusum; quia iam omnia illa peccata essent directè remissa; nec esset obligatio ea iterum confitendi; sed neque etiam aliquid illius peccati esset directè remissum; quia absolute directè ab aliquo peccato, est cedere directè Deum iuri, quod habebat ad auersionem propter illud peccatum. Quando ergo Deus directè remittit adulterium, v. g. secundum rationem communem peccati mortalis, quod solum penitens explicaret, peto cui iuri ad auersionem cedat directè Deus? Nam si Deus non remitteret indirectè cetera omnia peccata, stante sola illa remissione directa adulterij secundum rationem communem, nonne Deus irasci posset propter rationem specificam adulterij? Ergo tanta auersione, quanta prius. Nam gravitas specifica adulterij includit rationem communem offensæ diuinæ gravis, quæ transcendit eius differentiam, & quia alioquin deberet explicari & determinari, quantum minuatur ex auersione Dei propter illam remissionem directam adulterij secundum rationem communem, quod quidem est impossibile: quia debet retineri auersio debita adulterio, secundum id, quo excedit minimum omnium peccatorum mortalium inclusum sub ratione communi: non est autem assignabile minimum peccatorum possibile, ut suppono: & licet assignabile esset, adhuc non videtur solui difficultas; sed redire, quia si peccatum, cuius speciei oblitus erat penitens, fuisset illud mortale minimum, sequeretur quod postea quando in memoriam rediret, non esset obligatio illud iterum confitendi secundum speciem, quia iam fuisset remissum directè secundum totam suam gravitatem, & malitiam, & nihil prorsus illius remaneret directè remittendum: consequens autem est falsum, cum semper maneat obligatio confitendi speciem, & hoc, ut directè remittatur.

Propter hæc dixi, illud argumentum esse, quod difficilius videri poterat pro contraria sententia: illud tamen non cogit: possumus enim adhuc sufficienter declarare, quid sit remitti directè peccatum solum secundum rationem communem. Pro quo aduerto, in his, quæ non solum includunt actionem physicam, sed etiam intentionalem, non esse necessarium, quod semper designari possit id, ad quod terminatur actio agentis, pro ut tendit ex tali intentione directa: quia cum actio intentionalis terminari possit ad aliquid commune, & indeterminatum: potest ex ea parte quatenus effectus correspondet actioni intentionali, esse aliquid indeterminatum. Exemplum, quo alibi usus sum ad hoc explicandum est: Si Deus, v. g. promitteret alicui, non punire illum in æternum: stante hac promissione, Deus teneretur aliquando cessare ab eius punitione, non tamen teneretur hoc anno, nec sequenti, nec post mille annos, nec post millia millium. Unde quotiescumque cessaret, intercederet noua liberalitas, & gratia Dei; siquidem ex sua promissione non tenebatur ad tunc cessandum; ceterum non posset unquam Deus ponere illud præcisè, ad quod tenebatur, quin poneret simul aliquid ad quod non tenebatur, atque idèò promissio illa obligaret directè Deum ad aliquid commune, & indeterminatum, quod nonquam posset poni, quin directè poneretur aliquid determinatum supra illud, quod sufficeret ad obseruandam promissionem.

Sic ergo in casu nostro dicimus, per remissionem

nem directam adulterij secundum rationem communem peccati mortalis, Deum se directe obligare ad non irascendum propter illud peccatum sicut antea; quantum autem debeat indignationis & auersionis remittere, non continetur in illa promissione, qua posset minus & minus remittere, sicut possent esse minora, & minora peccata mortalia, quæ continentur sub illa ratione communi peccati mortalis. Quidquid autem indignationis gravis Deus remitteret, iam poneret, plus quam debebat, quia minus potuisset. Hinc est Deum remittere indirecte illud peccatum sub ratione adulterij, quia illam gravitatem indignationis potuisset retinere ferè totam, remittendo aliquid illius. Unde sicut in exemplo posito, ille, à quo puniendo Deus cessaret, deberet Deo novam gratitudinem pro quolibet anno sequenti, siquidem illo etiam anno potuisset Deus illum punire adhuc post promissionem non puniendi in æternum, & nullus esset annus in tota æternitate, pro quo non deberet specialem gratitudinem propter eandem rationem: sic nullus est gradus determinatus gravitatis, vel malitiæ in adulterio quem Deus non remittat indirecte, siquidem potuisset minus indignationis remittere ex vi præcisæ remissionis, qua remittit illud sub ratione communi, atque idè nullus est gradus malitiæ determinatæ gravis, qui non debeat explicari postea, quia indignationis illi correspondens remissionem non afferebat directe remissionem directam adulterij secundum rationem communem. De facto tamen Deus remittit indirecte & totam gravitatem propriam adulterij, & omnia alia peccata mortalia.

17.
Quid si dicat
peccatum
veniale in
genere?

De peccato autem veniali, quando aliquis confiteretur se fecisse unum peccatum veniale cuius speciei non recordaretur, dubitari posset, an Deus, remittat tunc indirecte totam malitiam specificam, quam habuit illud peccatum veniale, an verò partem illius. Idem autem dubitari posset, quando aliquis confiteretur unam solam malitiam specificam alicuius peccati venialis, in quo tamen fuisset duplex malitia specifica, ut si fuit mendacium leve cum levi etiam detractio, & pœnitens se accusat de mendacio, & non de detractio, tunc enim etiam dubitari posset, an remittatur utraque malitia, an verò sola illa, quæ datur pro materia, quæ sola videtur remitti directe. Ex dictis tamen *disp. 8. dubio incidenti post sectionem. 2.* dicendum videtur, quod licet ex natura rei non repugnaret remitti inadæquate, & particulariter reatum culpæ; de facto tamen credibile est, semper remitti totum reatum culpæ simul: ita ut sicut peccatum mortale remittitur semper totum simul: sic etiam peccatum veniale non remittatur per partes, licet id fieri non repugnaret. In peccato autem mortali est necessarium quod remittatur totaliter, eo quod remittitur per infusionem gratiæ sanctificantis, quæ emundat ab omni macula peccati mortalis: licet non intendatur formaliter & directe mundatio ab omnibus per absolutionem, sed ab iis, quæ subiiciuntur & sub ea ratione, sub qua subiiciuntur. Sic etiam quando in eodem peccato fuit duplex malitia mortalis, v. g. fornicationis & violationis voti, & pœnitens explicat solam primam immemor secundæ, absolutio remittit directe solum quoad primam malitiam, non quoad secundam; hoc est Deus per absolutionem obligatur ad non irascendum contra illum hominem, quia fornicatus est; non tamen se obligat directe ad non irascendum, quia violavit votum sed potuisset hanc partem auersionis retinere, quam tamen de facto indirecte remittit, sed remanet obligatio

illam malitiam confitendi, quia non est directe per Ecclesiam remissa.

Obiici etiam posset contra hoc, quod ille, qui se accusat de peccato mortali in communi, videtur se in dubio accusare de hac, & illa specie peccati: ergo sicut qui se accusat de consensu turpi dubiè, absoluitur directe ab illo, sic qui se accusat de peccato mortali in communi, absolvetur directe ab illa specie peccati, quàm de facto commisit. Ad hoc tamen respondimus supra *disputat. præcedenti sect. 14.* ubi rationem differentie reddimus.

Ex dictis infero primò, tempore naufragij, aut incendij, quando tempus non est audiendi singulos integre, non solum posse, sed debere Confessarium audire à singulis id solum, quod potest sine præiudicio aliorum, quia ut notavit bene Vazquez *9.91. art. 2. dub. 2. n. 2.* tenetur ex misericordia aliis subvenire, & ad eum finem singulas confessiones non perficere: quia addit, si Confessarius scrupulo turbatus detineretur, ipsum pœnitentem, qui aliorum periculum videret, posse & tunc non perficere confessionem, quia teneretur aliis succurrere, & Sacerdotem non detinere. Possent etiam tunc, quando imminens periculum aliud non permitteret, omnes simul aliqua peccata confiteri, & ostendere dolorem, & omnes simul eadem formam absolutionis absolvi, ut cum aliis notat Coninch *disput. 7. dub. 9. n. 74.* & Fagundez de *2. præcepto Ecclesiæ lib. 2. cap. 3. n. 11.*

Infero secundò, in casu nostræ questionis, quando infirmus unum peccatum in genere dixit non solum posse, sed debere ex obligatione absolvi, quia cum possit Sacerdos licite amplecti illam sententiam tot & tantorum Doctorum, & absolvere sub conditione, quod prodesse potest ægroto ad æternam salutem, tenetur ex charitate erga proximum subvenire illi eo modo, quo potest, ne fortè habens attritionem solam damnetur, qui cum beneficio absolutionis saluus fieret, quod cum Suario, & Vazquio obsecravit Recentiores communiter, quos congerit, & sequitur Diana *dicto tract. de absolutione moribundæ resol. 9.*

Infero tertio illum, qui solum dixit veniale in communi, posse etiam, & debere in eodem necessitatis articulo absolvi: quia sicut peccatum in communi est materia sufficiens absolutionis, ita veniale in communi, & aliunde fieri potest, quod per illam absolutionem iustificetur à mortalibus, quorum non recordatur: non est ergo illi periculo relinquendus, cum possimus ei facile subvenire.

Infero quarto contra aliquos; pœnitentem etiam, de quo dubitatur an habeat usum rationis, & qui constituitur aliquod veniale, absolvendum sub conditione, & hoc non solum in mortis articulo, sed etiam extra illum. Et quidem quando videtur præceptum Ecclesiæ de confessione, non videtur dubium, quod sit absolvendus si aliquod mortale dubium confessus est, ne fortè capax sit, & non satisfaciatur præcepto divino & Ecclesiastico. Sed etiam si peccatum veniale solum dixerit, videtur absolvendus, tum ne privetur gratia illa sacramentali quam recipere posset, tum etiam, quia fortasse habet aliquod mortale, quod ignorat & à quo per illam absolutionem posset indirecte iustificari.

Infero quinto quid dicendum sit de Sacerdote, qui dicta confessione generali in principio Missæ statim loquelam amittit, & sensum vsum, an virtute illius confessionis generalis, qua se peccatorem confessus est, possit sacramentaliter absolvi. Respondet

Respondeo enim negatiuè cum Layman, *libr. 5. tract. 6. c. 8. contra Philibertum Marchinum in tract. de peste, part. 3. cap. 13. n. 15.* quia confessio illa non fuit sacramentalis, neque in ordine ad clauas, propter requiritur ad absolutionem, sed fuit oratio quædam ad alium finem prolata: alioquin Sacerdotes, qui quotidie celebrant, vel Ministri, qui eis in Missa respondent, possent in quacumque necessitate absolui cum hodie, vel heri confessionem generalè dixerint.

SECTIO II.

An qui nullum peccatum dixit, sed exhibuit doloris, & contritionis signa, possit absolui.

Ratio dubitandi est, quia hic nec in genere, nec in specie confitetur peccatum aliquod, sed solum ostendit se habere dolorem de peccatis: in hoc autem Sacramento diuersa pars est contritio, & diuersa confessio. Non ergo sufficit contritio etiã exterius manifestata, nisi adsit etiam aliqua confessio, quæ sit accusatio & materia proxima Sacramenti.

Norandum est, hæc signa contritionis dupliciter posse exhiberi; primò in ordine ad confessionem, & ad clauas Ecclesiæ, vt si Confessario ipsi dicat, se dolere de peccatis; se petere à Deo veniam peccatorum, se velle confiteri, ad obtinendam veniam peccatorum. Secundo, possunt exhiberi sine vlla mentione confessionis, vt si præsentem Confessario, tundat pectus, dicat, *Miserere mei Deus*, & his similia. Quid autem si ante aduentum Confessarii hæc faciat, dicemus *sect. 4.*

Hoc supposito: quando signa contritionis exhibentur primo modo, ea sufficere ad absolutionem dandam, si iam alia confessio extorqueri non possit, docent omnes, quos pro nostra sententia attulimus *sect. præcedenti*: quia illa etiam est confessio peccati saltem in genere; nam qui confessionem petit, & id Confessario manifestat, vel dolorem de peccatis, vel quid simile; iam illi manifestat se peccasse, & velle in foro sacramentali sententiam obtinere, quare iam ponitur confessio eo modo, quo potest. Nec obstat, confessionem debere esse partem distinctam à contritione, quia, quamuis sit distincta, potest tamen contritio manifestari per ipsam confessionem. Sicut ergo aliquando sola confessio manifestat dolorem: sic aliquando manifestatio sola doloris poterit esse confessio peccati, quia qui dicit se dolere de peccato, & petit remedium, iam eo ipso fatetur, sed indigere tali remedio.

Maiores est difficultas, quando signa doloris ponuntur secundo modo sine ordine explicito ad clauas, vel ad confessionem. Tunc enim multi videntur negare posse conferri absolutionem. Ita docet expressè Suarez *dicta disp. 23. sect. 1. num. 13. vbi sic ait: Est autem attentè obseruandum. Non satis esse adhibere signa contritionis (quod forte voluit Abulensis supra) sed necessarium esse illa adhibere in ordine ad clauas; quia contritio, vel manifestatio eius per se non est sufficiens materia Sacramenti penitentia, sed quando informat confessionem aliquam, cum qua perficit accusationem sacramentalem, & hoc est exhibere signa in ordine ad clauas. Vnde, quantumvis infirmus se ostendat deuotum, & contritum, si nullam fecit mentionem confessionis, & in eo statu sensum amittat, non potest sacramentaliter absolui; quia illa contritio non est relata ad clauas, neque ibi interuenit aliqua confessio etiam generalis. At vero cum exhibet illa signa, petendo confessionem, seu vocando Sacerdotem, iam est materia sufficiens. Idè videtur supponere Pater Vaquez *illa q. 91. art. 2. dub. 1. num. 1. vbi de illo solum P. Ioan. de Lugo de Penitentia.**

casu loqui videtur, quando dicit absolui posse Sic enim proponit questionem: *Tota difficultas est, quando nullum potest præbere signum peccati in particulari, sed signa tantum in genere, quibus se confiteatur esse peccatorem, & confessionis Sacramentum petat.* Eandem limitationem apposuit Bonacina loco citato, num. 9. his verbis: *Hinc patet in articulo mortis absolui posse penitentem, qui petit confessionem, aut signa doloris ordinata ad confessionem exhibuit.* Et paulò post: *absolui posse eum, qui solum in genere dat signa contritionis, stringendo manum aut percutiendo pectus, aut manus, vel oculos in cælum eleuando, aut aliud simile signum exhibendo per ordinem ad confessionem.* Idem docent Megala, Ioan. Franciscus Suarez, & Thomas à Iesu, quos affert Diana *2. tom. dicto tract. de absolutione moribundi, resol. 2.*

Hæc sententia meo iudicio, vel nihil dicit speciale in ordine ad praxim, vel laqueos, & trinitas iniicit Confessario, qui dum examinat, an signa doloris, & penitentia fuerint in ordine ad clauas, infirmus sine absolutione moritur, omnes ergo fateamur debere illa signa doloris esse in ordine ad clauas, hoc est, manifestatiua desiderij, quo penitens desiderat providere animæ suæ de remedio spectante ad veniam peccatorum obtinendam, atque aded per absolutionem sacramentalem. Difficultas solum est in ordine ad praxim; an Sacerdos, qui videt infirmum pectus percutere, vel aliud simile penitentia signum edere, possit præsumere illa signa esse in ordine ad clauas, & ad manifestandum desiderium absolutionis, atque ita possit de facto absolutionem impendere; licet explicitè non petierit confessionem, aut absolutionem Sacerdotis.

Et quidem, quando signa ipsi Confessario exhibentur, non videtur dubium, vt diximus, quia iam continent confessionem, & manifestationem peccati Sacerdoti, cui signum exhibetur. Idem ferè est, quando signa coram Sacerdote exhibentur, quem infirmus adesse scit, quia etiam tunc præsumitur Sacerdoti manifestare suum desiderium confitendi. Denique quando fiunt coram Sacerdote, quem infirmus nescit adesse (& idem dicemus *sect. 4.* quando fiunt absente Sacerdote) adhuc dicendum videtur posse semper præsumi, quod fiant in ordine ad clauas, atque idèd posse sub conditione absolutionem impendi.

Hanc conclusionem sub eisdem terminis docuisse videtur Layman *dicto lib. 5. tract. 6. capite 8. n. 4.* qui rationem optimam addit: quia signa penitentia, quæ præsentem mortis periculo ab infirmis eduntur, censei debent ad sacramentalem absolutionem directà, cum in tali statu optimum suæ animæ remedium desiderare soleant. Quapropter, licet infirmus in phrenesim lapsus absolui non possit, etiam si cum sanus esset, & nihil de mortis periculo cogitaret, pectus secundum morem pulsaret, aut sublati oculis in cælum dixerit: *Miserere mei Deus*: tamen si talia signa edidit morti vicinus, cum plura verba proferre non possit, præsumptio plerumque fieri potest, quod sacramentalem absolutionem à Sacerdote petierit. Hæc Layman, cui additur Zambranus *de casibus tempore mortis, c. 4. dub. 2. sect. 4.* Pharaonius *de sacramento Penitentia, tract. 1. sect. 16. casu 15.* quos affert, & sequitur Diana *vbi supra resol. 2.* vbi etiam affert Ioannem Chapeauillam *tract. de sacramentis ministrandi tempore pestis, capite 3. quest. 11.* qui affirmatiuè etiam responderet, & reddit rationem, quia in casu extremae necessitatis, in quo versamur, non requiritur expressa, sed sufficit tacita petitio confessionis, & probat deinde ex Augustino *serm. 44.* dicente eum